

*Non tam praeclarum est scire Latine,
quam turpe nescire.*

Не так похвально знати латину, як
ганебно її не знати.

Цицерон

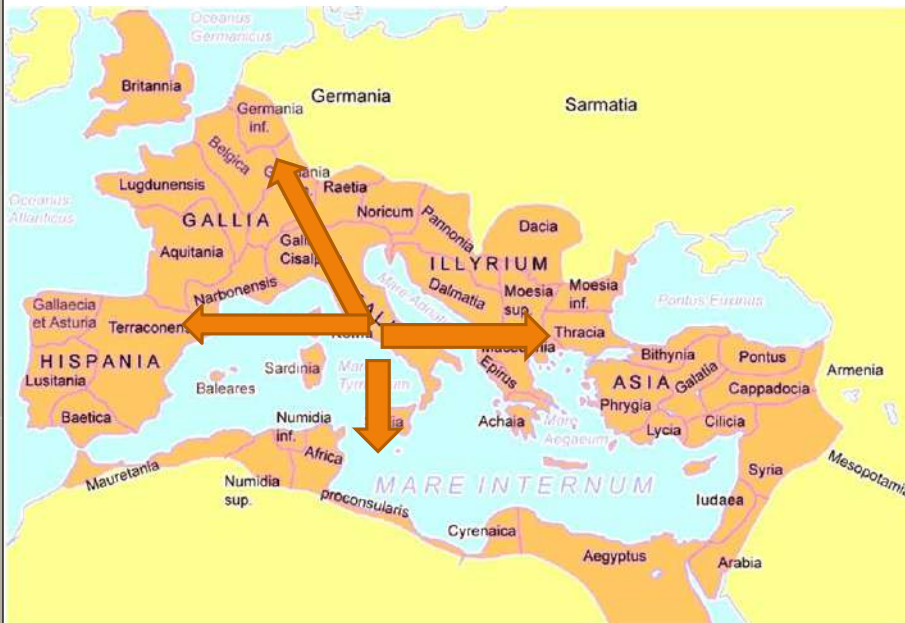
Латинська мова та основи наукової термінології

Латинська мова (*lingua Latīna*) належить до групи італійських мов. Одержала свою назву від племені латинян, що населяли в давнину невелику область Лацій (*Latium*), розташовану на заході середньої частини Апеннінського півострова, по нижній течії річки Тібр (*Tibēris*).

Головним населеним пунктом латинян був Рим (*Roma*), побудований на семи горбах (*Septimontium*), який із невеликого поселення переріс в столицю великої Римської імперії. Згодом йому дали назву «Вічне місто – *Urbs aeterna*».

Спочатку латинською мовою говорило невелике плем'я латинян. Однак згодом латинська мова поширюється на величезні території.

Нині латинська мова є основою міжнародної наукової термінології .

Латинська мова належить до індоєвропейської мовної сім'ї. Разом із іншими мовами тогочасної Італії (оскська, умбрська) утворює італійську групу мов.

Латина і біологія та медицина

Біологічна та медична латинська термінологія, починаючи від Гіппократа і Феофраста через Цельса, Галена, Авіценну і завершуючи Ліннеєм набула великого поширення і є нині зрозумілою та необхідною для фахівців цих наук у більшості країн світу.

Жоден лікар, фармацевт чи біолог не може обійтися у своїй діяльності без досконалого знання латинської мови. Наприклад, ботаніку або ентомологу відомі найскладніші систематики рослин чи комах латинською мовою.

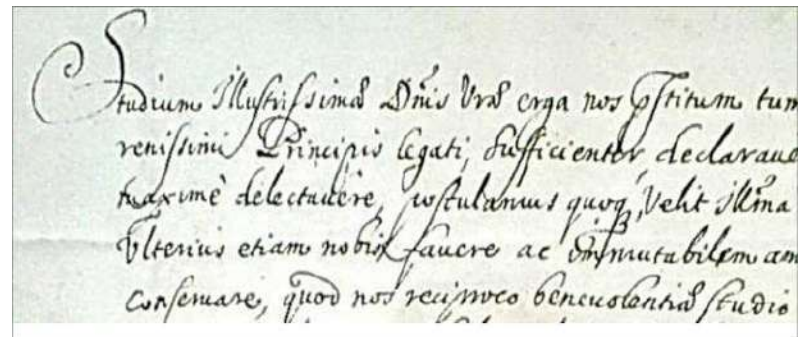

Рукопис XII сторіччя з текстом Клятви Гіппократа у вигляді хреста

Латина та історія

Велике значення має знання латини для істориків. Твори видатних римських істориків Тіта Лівія, Саллюстія, Кріспа, Корнелія Таціта та багатьох інших є невичерпним джерелом знань про стародавній світ та раннє середньовіччя. Сама наука історії (історіографія) бере початок в античній формації. Латинська мова є важливим інструментом для історичних наукових досліджень.

Не викликає сумніву, що історію потрібно вивчати за документами, укладеними переважно латинською мовою. Наприклад, досліджувати історію України за архівними документами Богдана Хмельницького, який досконало знав і послуговувався латиною.

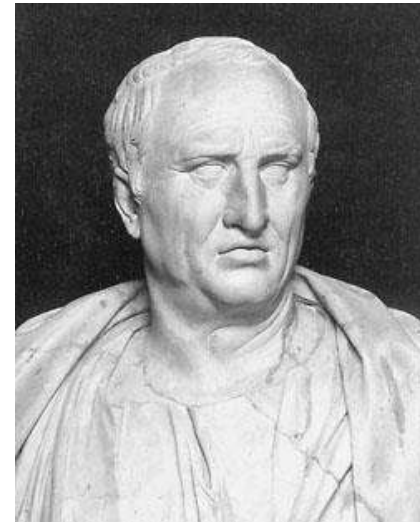

Латина та філософія, логіка

Видатні мислителі середньовіччя - Томас Мор, Томазо Кампанелла, Микола Коперник, Джордано Бруно, Декарт, Спіноза, Ньютон, Г. Сковорода писали свої твори латинською мовою.

Сучасна філософська термінологія складається переважно з неолатинізмів. Термінологія науки логіки також має латино-грецьку основу. Латинська мова розвиває логічне мислення.

Майбутнім філософам необхідне знання латинської мови незалежно від того, в яких науках вони спеціалізуються - гуманітарних чи природничих.

Ціцерон
(106–43 рр. до н.е.)

Латина і право

Вкрай необхідною для правознавців є латинська мова як інструмент для вивчення римського права, значення якого визначається тим великим впливом на подальший розвиток права, який випав на його долю в історії людства. Норми та принципи, які виробили римські юристи у давнину є основою сучасного правового мислення.

Діяльність юриста не обходиться без знання латинської юридичної термінології.

Юристи вивчають також судову медицину, і в практиці їм доводиться мати справу з рецептами, які написані латиною, а також знайомитися з історією хвороби, висновками судових лікарів та медичних експертів.

Латина і філологія

Вивчення латинської мови формує у студентів навички до порівняльно-історичних студій в галузі індоєвропейських мов.

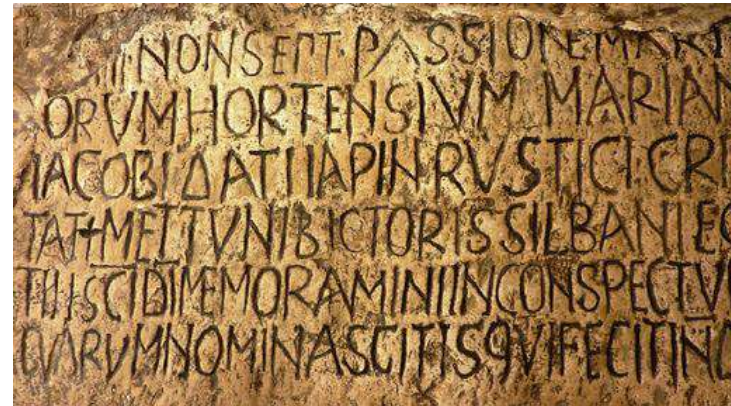
Знання латинської граматики сприяє філологічному розвитку студента. Учителі, викладачі української мови і науковці в галузі українського мовознавства повинні знати латинську мову, щоб уміти пояснити етимологію слів та наукових термінів, які широко вживаються в мові.

З'ясуванням етимології слова не обмежується мета вивчення латинської мови на філологічному факультеті. Значний науковий інтерес становить виявлення шляхів, якими слова латинського походження потрапили до української мови.

Латина та романські і германські мови

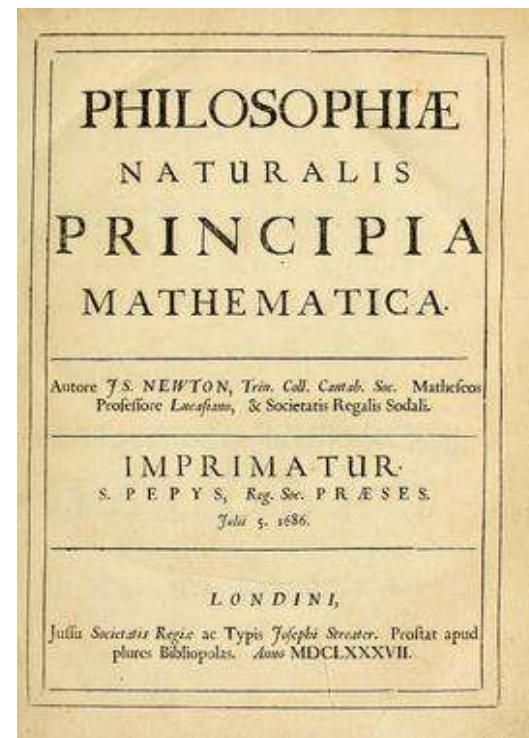
Латинська мова - ключ для вивчення романських і германських мов. Романські мови (французька, іспанська, італійська, румунська, португальська, ретороманська) походять від народної (розмовної) латинської мови. Історія романських мов починається за латинської мови. Не можна пояснити виникнення жодної граматичної форми чи категорії романських мов, не посилаючись на латинську мову.

Основним джерелом збагачення німецької лексики в історичний період розвитку була латинська мова. Англійська мова запозичила з латинської значну частину свого лексичного запасу, що є цінним матеріалом для її вивчення.

Латина і математика та фізика

Немає сумніву, що українська наука чекає на серйозні наукові переклади класиків математичних і фізичних наук, як і на ґрунтовних дослідників історії математики чи фізики, які могли би працювати з першоджерелами. Відомо, що один з найвидатніших математиків П'єр Ферма був авторитетним фахівцем з латини. Свої дослідження латиною писали також М. Коперник, Ф. Кеплер, І. Ньютон та ін. Зрештою, ґрунтовне знання класичних мов серед професійних математиків чи фізиків не було чимось винятковим навіть у відносно недавні часи, зокрема і в Україні. Слід згадати відомого математика Мирона Зарицького, який досліджував розвиток давньої математики. Отже, зрозуміло, що дослідник історії європейської математики чи фізики має бути добрим знавцем класичних мов.

Дякую за увагу!